

Az egyes darabok leírásaira nem terjeszkedem ki, de kiemelem mintaszerű pontosságukat és részletességüket.

Nemcsak a nagy gonddal — valóban a Maurinusok, vagy a XVIII. századi magyar jezsuiták fanatikus buzgalmával — összeállított katalogus, hanem épügy a fentebb ismertetett útmutatások adják LEROQUAIS kiadványának rendkívüli becsét. Levonva a csak francia misekönyvekre alkalmazható speciális tulajdonságokat, Leroquais tanulságainak legnagyobb részét minden középkori misekönyvvel foglalkozó kutató felhasználhatja.

BARTONIEK EMMA.

Móra Ferenc: *Somogyi Károly emlékezete.* Szeged, 1923.
Bartos Lipót könyvnyomdája. 8. r. 18 l.

Ez a kis füzet MÓRA Ferencnek, a szegedi Somogyi-könyvtár igazgatójának emlékbeszédét tartalmazza, melyet a szegedi múzeumbarátok 1913. júniusi összejövetelén könyvtára alapítójáról tartott. SOMOGYI CSIZMAZIA Károly 1811-ben született Tiszaföldvárrott. Kálvinista édesapja, művelt ügyvéd, katolikus feleségére és leánygyermekeire való tekintettel katholizált s akkor 9 éves fiát is magával hozta. A gyermek, vallásos hajlamait követve, papi pályára lép, 1834-ben szentelik föl, 1841-ben esztergomi tanár, majd intranzigens katolikus szellemben a *Religio és Nevelés* nagytudományú szerkesztője, ki kemény harcokat vív a protestáns racionalizmus ellen. Följebbvalói nem nézték jó szemmel özéleti működését, mellőzték a nagyváradi kanonokságnál, noha a helytartótanács őt ajánlotta. A szabadságharc alatt Vácott nyomdát vásárolt, kath. lapokat szerkesztett, miért azután Haynau alatt néhány hónapra börtönbe is került, de 1850-ben már primási könyvtáros lett, 1851-ben pedig a Szent-István-Társulat aligazgatója, később igazgatója. Működésének elismerésül az Akadémia tagjává választotta, egyházi pályáján pedig egymásután a kanonoki, címzetes apáti, főszékesegyházi főesperesi méltóságokat nyerte el. Báró EÖTVÖS József és KEMÉNY Zsigmond, kik barátai voltak, már-már benne látták a jövő esztergomi érseket, de meg nem alkuvó kemény egyénisége folytán még a püspökséget sem nyerhette el. De nem is érdekelte őt a világ zaja, visszahúzódott Pest legcsöndesebb városrészében, a Márton-utcában levő lakásába, könyvei közé, melyeket nemcsak összegyűjtött, de rendkívüli lelkiismeretességgel el is olvasott, telejegyezvén a könyvek margóját kritikai észrevételeivel. Európa minden kultúrnyelvén olvasott és valódi polyhistori sokoldalúsággal minden érdekelte. «Egész életemet jelenti

könyvtáram», mondá, midőn 43.000 kötetnyi könyvtárát 1880-ban Szeged városának ajándékozta, mert hazafias lelke azt sugallta, hogy Szegednek művelt várossá kell lennie, «mert az Alföld porából csak ezzel lehet európai magasságra emelkedni». Nemes intenciója meg is valósult, mert a szerző szerint 40 év alatt több mint félmillió olvasó szerezte ismereteit az időközben 110.000 kötetre szaporult könyvtár anyagából. SOMOGYI 1888 március 20-án meghalt, de hogy műve betetőzést nyerjen, kívánatos volna, hogy szelleme e nehéz napokban fokozott erővel éljen tovább az Alföld kultúraszerető magyar polgárságában.

GREXA GYULA.

Zászlónk diákkönyvtára (A). 72—78. sz. *Kosztka László*
A könyvkötés. Bp. 1924. Magyar Jövő 16-r. 116 l.

Szerző e kis munkájával gyakorlati célokat tűzött maga elé. Az ifjúságot akarja megtanítani a könyvkötés mesterségére, mely szerinte «nem nehéz, kis gyakorlattal elsajátítható». Ez az alapelv igen veszedelmes, különösen akkor, ha mint szerzőnek is, iparművészeti igényekkel föllépő alkotások lebegnek a szemünk előtt, nem pedig egészen primitív kötések, amelyeknek csak az a rendeltetésük, hogy szurrogátumul szolgáljanak a manap szinte megfizethetetlen szakszerű bekötések helyett. A könnyűségi elvet felállítva azután azt a hitet kelteni, mintha egy-kettőre valóban értékes könyvművészeti termékek kerülhetnének ki kezünk alól, nem volt szerencsés gondolat s attól tartunk, hogy a könyvkereskedővel összeköttetésbe lépő amateur-könyvkötők ép oly kárára, lesznek iparművészetünk hírnevének, mint azok az úrinők, akiknek kézimunkázását szerző lekicsinyli. Az egész könyvecske kinos vergődés a művészi kötés komoly követelményei s az olcsóságra, meg könnyű munkára való törekvés között. Állításunk igazolására legyen elég a könyvkötészeti anyagokról szóló fejezetre utalnunk, melyben kötésre minden lehető és lehetetlen anyag — pl. barchent is! — ajánlhatik, meg a fűzésnek szentelt fejezetre, melyben szerző a komoly művészi igényekkel föllépő kötésnél teljesen megengedhetetlen váltott fűzési módot propagálja. Ezek után csak természetes, hogy a betáblázásról szólva is csak annak legkönnyebb, művészi igényű kötéseknél számba nem jöhető módját, az ú. n. beakasztást ismerteti. Hogy a valódi oromszegőkről, a művészi kötés ez elengedhetetlen tartozékáról szó sem esik, az a mondotok után önként értetődik. A kötés díszítésének szentelt részben, mely LANGHAMMER Béla közreműködésével készült, szintén hiányzanak